

Redaktør Erik Jensen, forfatter Vilhelm Bartholin Tuxen:
Hvervet soldat i den Vestindiske Hærstyrke

Vilhelm Bartholin Tuxens erindringer er renskrevet af hans oldebarn Vibeke Tuxen, og Erik Jensen fra Troense søfartsmuseum har redigeret og samlet materialet omkring erindringerne. Vibeke Tuxen har som indledning skrevet det lille sammendrag af Vilhelm Tuxens øvrige liv herunder.

Kort beskrivelse af Vilhelm Bartholin Tuxen

Vilhelm Bartholin Tuxen fødtes i København 1836. Han voksede op som en livsglad og nysgerrig dreng, der gerne tog på opdagelse både i København og så langt udenfor, som tid og knappe penge tillod. Han uddannede sig som lithograf.

Moderens død af kolera på hans 18 års fødselsdag i 1854 tog hårdt på ham, og han kom meget dårligt ud af det med sin stedfar og dennes familie og forsøgte et par gange via slægtninge i marineetaten at få hyre på et skib eller at blive overført til sørullen for at slippe væk fra hjemmet.

Hensynet til søsteren, Christiane, som han havde et tæt forhold til, forhindrede ham dog i nogle år i at gøre alvor af det indtil 1857, hvor han lod sig hverve som soldat til den Vestindiske Hærstyrke. I november 1858 ankom han med barken FLORA til Christiansted, St. Croix.

Som udlært lithograf blev han udkommanderet som formand for trykkeriet, hvor han gjorde tjeneste under de følgen-

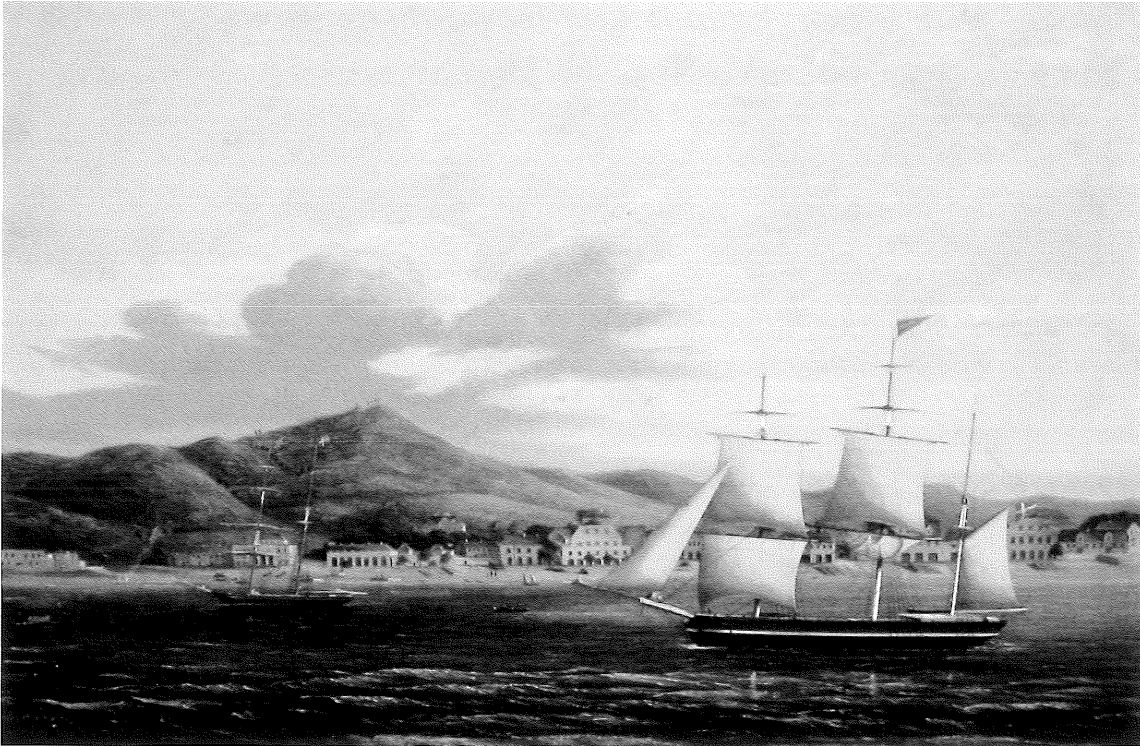
de kolonialråd. Som mange andre soldater i Vestindien supplerede han sine indtægter ved fritidsbeskæftigelser: Han syede manchetskjorter og kasketter, reparerede tøj for kammeraterne og startede en slags vekselforretning. Han lærte ved et tilfælde at spille horn og komponerede lidt musik, skrev et par teaterstykker og en del digte og lejlighedssange til diverse festlige begivenheder og var en tid krambodholder.

En overgang var han politibetjent på St. Thomas, men lod sig flere gange genhverve til den Vestindiske Hærstyrke og var stillingsmand tre gange. I alt må han have opholdt sig på øerne omkring 40 år.

Vilhelm fik i 1888 en søn, min farfar, med Caroline Amalie Maduro, som vi indtil videre næsten intet ved om. Ved sin afsked fra den Vestindiske Hærstyrke i 1897, i en alder af 61 år, giftede han sig med Caroline Amalie og tog kort tid efter med sønnen til København, for at denne kunne komme i specialistbehandling efter en forgiftning. Caroline fulgte efter i år 1900, og familien tilbragte resten af deres liv i Danmark.

Vilhelms erindringer må have været skrevet omkring 1880.

Situationen i Dansk Vestindien omkring 1850
Guvernør von Scholten havde proklameret

Barkskibet MARY af København ud for Frederiksted, St. Croix i 1848. Et billede af barken FLORA er ikke fundet, men skibet har været af samme type som MARY, der blev bygget af eg i Kiel i 1847 til G. Ryan i København. Skibet til venstre er skonnerten VIGILANT.

(Maleriet er muligvis af J. T. Locher, nu H&S)

The bark ship MARY of Copenhagen under sail off Frederiksted, St. Croix, 1848. A picture of the bark FLORA could not be found, but it was of the same type as MARY which was built of oak at a Kiel yard in 1847 for G. Ryan in Copenhagen. The schooner in the left side of the painting is the VIGILANT.

(Painting is probably of J. T. Locher. DMM)

slavernes frigivelse den 3. juni 1848. Den stadfæstedes ved kongeligt brev af den 22. september 1848: »Således at ingen ufri tilstand for nogen del af befolkningen består på vore Vestindiske øer«.

Spanske tropper havde en overgang hjulpet regeringsmagten på St. Croix, og disse forlod øen 28. november 1848. Den 9. december var der et blodigt sammenstød

ved en plantage, hvor nogle arbejdere havde overfaldet nogle vagter. Desværre fortsatte uroen på øerne, og dette skal ses som noget af baggrunden for udsendelsen af bl.a. Vilhelm Bartholin Tuxen.

I hele perioden var der næsten uafbrudt tilstedeværelse af et dansk orlogsskib ved De Vestindiske Øer.

Afsked med den gamle verden

Commandeersergenten lod os nu underrette om at Baaden ventede paa os, og Baadefolkene kom velvilligt og gav os en Haandsrækning med at faae vore Sager i Baaden. I Kasernen var ankommet min Søster Christiane og min Broder Johannes, som dengang kun var 14 Aar gammel og min Stedfader, samt Thomsen fra Fabrikken med Kone og Søn, samt en Deel af mine forudms Medarbejdere fra samme Sted, for at byde mig deres Farvel, paa den hjerteligste og for mig saa rørende Maade. Broder Frederik, samt Onkel Carl og Kone, havde jeg taget Afsked med den foregaaende Aften.

I Haabet om, at jeg nu skulde begynde et heelt nyt Liv, en ganske anden Tilværelse i den ny Verdensdeel og tænkende paa Frederik den 3dies Valgsprog:

»Herren vil drage Omsorg for os«, trykkede jeg for sidste Gang den mig omgivende kjære Klynges Hænder til Afsked, og Baaden stødte fra Land for at føre os ud paa Rheden, hvor Barkskibet Flora laae, og jeg sagde den gamle Verden Farvel.

*Paa Havet
Gamle Skipper stander rolig,
Nynner trøstigt en Sang
Over Hvalens skumle Bolig
Veed han at finde vanlige Gang*

Steen Blicher

Indskibning

Baaden havde lagt til Skibet, paa hvis Dæk vi nu stod. Det var et nyt Skuespil for mig,

der vel havde været ombord paa større Skibe tidligere, men ikke ved en Afseiling. Baade kom og gik. Her steg en Herre op af Trappen med sit Reisetøi, bestaaende af Kufferter, Hatæsker, Vadsække, og en Dovenstol, som han sandsynligviis vilde sidde i paa Dækket i godt Veir, og ryge sin Cigar eller Pibe. Nu lagde en Baad til Skibet med en heel Familie samt en lille Moppe og en sort Pige. Selskabets Damer blev ved Hjælp af den galante Skibscaptains behandskede Haand gentilt hjulpet over Skandseklædningen, og ned ad den lille Trappe der førte til Dækket, hvorefter han førte Selskabet til Kahytten. Efter dem kom en stor Baad med deres Bagage. Paa den anden Side af Skibet var der Travlhed, og man hørte Skibsmandskabet her raabe deres »Ohøi!« idet de heisede Skibets mindre Baade op paa Siderne Agter. Indenbords havde man travlt med at gjøre klart Dæk, og alle Hænder var beskjæftigede.

Formaninger

Commandersergent Madsen, som havde fulgt med os Ombord, var imidlertid gaaet Agter til Kaptainen, for at levere ham vores Papirer, kom nu ud af Kahytten med Kaptainen, og nu lød vor gamle Commandeersergents sidste Commandoer for os: »Træd an!« og vi stillede os overfor Kaptainen som nu overtog Commandoen over os med de Ord: »Soldater! Nu forlader Eders Commandeersergent Skibet, og jeg er fra nu af og indtil vi kommer til Vestindien Eders Commandeur. Jeg vil haabe at enhver af Eder vil rette sig efter mine Befalinger her

Ombord, som kun vil gjælde til Eders eget Vel. En god Opførsel er det første her ønskes, og uden Modvilie gjøres hvad her forlanges udført af Eder, ved mig eller mine Styrmand, og det er kun for Eders egen Sundhed at I bliver sat til lidt Arbeide ombord i Skibet, for at faae lidt Bevægelse. Egentlig skulle I indeles i Vagtholdene; men da I kun ere tre Mand, og jeg ikke vil antage at I vil drive Tiden hen i Køierne, baade Nat og Dag, hvilket er skadelig for Sundheden og Reenlighedens Vedligeholdelse, saa vil jeg undtage Eder for denne Vagt.«

Han gjorde nu en Kompliment for Commandersergenten, som gjengældte denne med en stiv militair Honeur og sagde nu til os: »Lad mig nu haabe, at I i alle henseender retter Eder efter Skibskaptainens Ordre, og naar Skibet kommer til Vestindien, der da ingen Klager kommer over Eder til Hjemmet; men derimod at Eders Hverningscheff kun faaer Godt at høre om Eder fra Overreisen, saa at han kan have Ære af sin Hvervning. Eders Opførsel har været særdeles god i den Tid I har tilbragt i Hvervningen, og jeg venter at det samme vil blive Tilfældet Ombord.«

Afskedens time

Han gav os nu sin Haand til Afsked, og med sin militaire Honeur rakte han ogsaa Haanden til Kaptainen, og ønskede ham en lykkelig Reise; hvorefter han gik ned i Baaden. Da han kom ned i Baaden, sendte han os sin sidste Hilsen, og vi besvarede den brave gamle Commandeersergent hans Hilsen med at svinge vore Huer over vore Hoveder som et sidste Level. Nu tog

ogsaa Passagerernes Venner og Familie Afsked med Taarer og Haandtryk og en Omfavnen som næsten ingen Ende vilde faae, hvorefter de ogsaa søgte deres Baade, og snart var der kun Passagererne og Besætningen tilbage.

Nu kom en Efternøler Ombord, en ung sort Fyr klædt lapset i Sommertøi, med en Kuffert og en Vadsæk, samt noget andet Pillerie, som han bar under sine Arme. Snart var ogsaa han med samt sin Bagage velbeholden Indeborde og nu hørte man den taktmæssige Lyd ved Ankerets Ophaling af Søen, hvorefter nogle faa Seil blev sat til, og Barkskibet »Flora« havde nu begyndt sin Reise.

Der gøres søklar

Snart var Dækket klart for alle unødvendige Sager, Tougenderne var stukket sirligt op, og Alt havde faaet et mere roligt og ordentligt Udseende paa Dækket. Lodsen stod agter med Kaptainen og første Styrmand, og alle Tre vare beskjeftigede med at give Agt paa Seil og Cours; medens anden Styrmand forude gav Agt paa de Kommandoord der løb fra Agter for strax at faae dem udført af Mandskabet.

Frivagten fik nu Lov til at gaee ned i deres Lukaf, for at indtage deres Frokost som denne Dag var bleven forsinket adskillige Timer.

Alle Passagererne stod nu og beundrede det skønne Parti af Sjællands smukke Kyster, og jeg var ligesaa begejstret som dem. Heer laa Svanemøllen, som jeg de hundrede Gange havde passeret med Frederik om Morgenen paa Veien til Dyrehaven i barnlig Glæde, og om Aftenen træt og

søvnig seet op til den, og været fortrydelig over at vi ikke endnu var nærmere Byen.

Hjemve

Nu saae jeg Slukefter, hvor jeg saa ofte havde været, og hvor alle Skovgjæster skulde ind og have en »Slurk efter« Skovtouden. Nu kom Skoven Charlottenlund for vort Blik; her i denne Skov havde jeg havt saa mange glade barnlige Fornøielser, og her til var knyttet saa mange Minder. Nu kom Fiskerleiet Skovshoved som fra Søen saa helt malerisk ud, med den mørke Skov og Haver i Baggrunden, og Landstæderne paa Skrænten ned imod Landeveien. Nu kom Taarbek og Klampenborg Badeanstalt. I Taarbek havde jeg ogsaa været mange Gange. Skodsborg med Kong Frederik den 7.s Palais laae nu for os. Der havde jeg ogsaa været flere Gange. Jeg havde som Dreng engang været med en Ansøgning for en gammel Kone, som søgte en lille Hjælp hos »Prindsen med Træbenet« som boede derude. Jeg erindrede mig min Glæde over at min Moder gav mig, en kun 12 Aars Dreng, Tilladelse til at gjøre denne Tour paa egen Haand, og endnu gladere da den gamle Ansøgerinde gav mig en Rigsort til at kjøre for, og hvorledes jeg kom til Taarbek med en Bonde for Otte Skilling, og tilbagelagde Veien Tilfods, og sparede de resterende Penge herved.

Midt under disse Betragtninger over min Barndomstid, lød i mine Øren:

»Haløi der! Giv Plads min Ven, og gaae i Land igjen, hvis De længes efter Landjorden. Har De allerede Hjemvé?«

Det var anden Styrmand, der havde Folkene i Arbeide med at ordne Ankerkjæden

paa Dækket. Han lod til at være en meget venlig Mand, thi han talte og lo med Alle. Jeg fortalte ham at jeg var lige saa henrevet i Beundring over Skuet af den sjællandske Kyst som Passagererne, og at det var første Gang jeg saae Landet fra Søen. Da han hørte dette, gav han mig Ret, og kunde begribe at det maatte henrive mig. Han fortalte, at han havde selv følt det den første Gang han saae det. Nu var han vandt dertil.

Skafning

Skibsklokken lød nu sine otte Glas, som angav Middagstiden for Skibsbesætningen, og Besætningen fik nu deres Middagsmad som bestod af gule Ærter, som blev bragt ned i deres Lukaf, medens vi tre Soldater blev udleveret vores Ærter med salt Flæsk i en Bakke og som vi skulle enes om at øse af, som vi bedst kunde, men denne Dag var der ingen af os der havde Spiselyst, da vi fra om Formiddagen havde baade spist og drukket i Lukafet med vore ny Venner, nemlig Skibsbesætningen, der godt kunde lide de fra Land af os medbragte Drikkevarer, og det bedste jeg denne Dag fik ombord var den efter Middagen udleverede Portion af Kaffe, som var særdeles god.

Kl. 3 Eftermiddag var vi udfor Kronborg, som jeg for anden Gang i mit Liv nu saae, og som fra Søen tog sig ret smukt ud i Eftermiddagssolen. Jeg betragtede dens Volde, hvor jeg for to Aar siden havde spadseret imellem dens Kanoner, med Blikket dengang vendt ud imod Søen, for at speide efter et amerikansk Skib, som jeg dengang vilde have søgt at komme med, for at blive fri for at tage Ophold i mit Hjem, og de der ugunstige Forhold. Nu efter disse to Aars

Forløb, stod jeg da endelig paa et Skib som skulde føre mig langt ud i Verden, for maaske sex lange Aar eller mere, eller for maaske aldrig mere at vende tilbage. Den negang var det jo en lovlig Reise. Hverken Politi eller nogen lithografisk Arbeidsgiver kunne dennegang stoppe min Reise, eller stille mig Betingelser som for to Aar siden.

Jeg saae et Glimt af Grønnehave, som jeg ogsaa havde besøgt dengang, og hvor jeg havde ønsket i min utilfredse Tilstand at være en af de dengang derværende exerserende Rekrutter.

Kronborg passeres

Nu gled Kronborg os sagte forbi, eller rettere, vi gled forbi den, og snart havde vi denne berømte Fæstning bagved os, og vi fjernede os numere fra den danske Kyst, og i det Fjerne reiste sig nu det majestætiske, men i Aftenskumringen, skummelt udseende »Kullen« sig for vort Øie, og da vi i den mørke Aften kom ret udfør den, saae denne Klippemasse heelt uhyggeligt ud, idetmindste for mig der saae den førstegang, og selvfølgelig ikke kjendte dens Udseende ved Dagens Lys. Kun et enkelt Lys saaes nu og da aftegnet paa den sorte Klippe, som formodentlig vare nogle Vaaninger hist og her paa Skrænten af den ved dens Fod. Snart var vi ogsaa passeret dette Partie, og Mørket var nu fuldstændig om os. Søen som indtil forbi Kronborg havde været meget rolig, begyndte nu her ved Skagerak at blive mere høi og brækkende, og de fraadende Bølger slog mod Skibets Forstav, som gennemskar dem, og susende med sit hvide Skum, foer langs Skibets Sider, og dets Bevægelser blev nu stærkere.

Første nat ombord

Nattevagten, iført sit tætte Olietøi, gik nu taus omkring paa Dækket, hvor der af og til blev manøvreret med Seilene, under anden Styrmands Commando. Af Passagererne var kun Herrerne tildeels nu paa Dækket i Samtale med Kaptainen der sad i en Lænestol ved Døren til Kahytten. Damerne saae man ingen af, da formodentlig de Fleste havde søgt deres Køier, foraarsaget ved Skibets tiltagende slingrende Bevægelser. Jeg og mine to Kammerater følte endnu intet til Søsyge, og vi gik omkring i munter Passier blandt Skibsbesætningen. Om Søsygen vilde angribe mine Kammerater var usikkert, da de var gamle Søvante; men at den vilde komme til mig havde jeg stor Tro til, da jeg aldrig tidligere havde været paa Havets Bølger.

Da Skibsklokken slog syv Glas søgte jeg min Køie for at sove; men det var mig en ren Umulighed i de første par Timer, da jeg idelig i Køien blev røkket fra den ene Side til den Anden, ligesom naar man bliver vugget, og nede i Skibsrummet lød en idelig Knagen fra Skibets Ladning, som bevægede hvergang Skibet gjorde sin slingrende Bevægelse, som frembragte denne ensformige, og taktmæssige Knagen, og det løb for mine Øren som om det var Skibets Planker det knagede i, og i mine stille Tanker ventede jeg hvert Øieblik at høre, at Skibet var adskilt, og vi skulde være Havets Bytte.

Endelig afbrød den velkomne Søvn disse uhyggelige Betragtninger, og jeg vaagnede først henved Morgenstunden da Klokken slog sine fire Glas, men jeg kan ikke ret beskrive min daværende Situation. Jeg

befandt mig selv i en fuldkommen slingrende Bevægelse, ligesom Skibet, og maatte strax krybe ind i Køien igjen. Alting løb rundt for mig, og jeg følte mig dødsyg. Jeg begreb naturligtvis strax at det var den mig før ubekjendte Søsyge der gjæstede mig. Jeg kom nu til at erindre at en gammel Normand havde raadet mig til at have Ansioser med mig paa Skibet, og et Maal med et langt Baand i, og naar jeg blev søsyg, skulde jeg strax tage Søvand op af Søen paa samme Sted hvor jeg mærkede at Søsygen begyndte, drikke Noget heraf og spise nogle Ansioser. Maal og Ansioser havde jeg ogsaa i Beredskab, og nu krøb jeg ud af Køien igjen, og tog af min Kasse nævnte Sager. Med Maalet, og en Haandfuld af Ansioser som jeg paa Slump havde taget op af min lille Bøtte kravlede jeg op paa Dækket for at skaffe mig det velgjørende Søvand. Jeg gik til Skibsrælingen for at tage Vandet op, med Synet af de høie af Fraade hvide Bølger, forværredes min Søsyge endmere, og jeg formaaede ikke at gaae længere end til Spulekarret, der netop var fyldt af vand, som var feilagtigt, ihvorvel det vel kunde være ligesaa godt som det Vand i Søen, da det vel kunde have lige god Virkning. Om Vandet i Karret var reent eller snavset, havde jeg ingen Tanke for, da jeg var aldeles confus i Hovedet, og eiheller kunde see i Mørket. Det var mig her kun nok, at jeg fik Søvand, som jeg jo ogsaa fik, og slog en Mængde i mig, hvorefter jeg stoppede de omtalte Ansioser i Munden, og liig en Beruset atter søgte til min Køie, hvorefter jeg faldt i Søvn noget efter. Min Søvn var imidlertid meget urolig, og hvert Øieblik var jeg vaagen, da jeg havde en

umaadelig Qvalme, og tilsidst fik jeg hyppig Opkastning, og maatte op paa Dækket hvert Øieblik.

Til søs

Kl. 6 Morgen var vi nu alle paa Dækket, men Alt saae nu forandret ud paa Skibet fra den forrige Aften. Alt var i Bevægelse, ligetil vor fyldte Øltønde der laae paa Dækket og rokkede frem og tilbage ved Nedgangen til vort Lukaf. Alt rokkede frem og tilbage hvor jeg end vendte Øiet, alt knagede og bragede, og trods min Sygdom kunde jeg ikke lade være at tænke paa Scenen i »Ole Lukøie« hvor Møblementet dandser i Stuen ligetil en Ildtang der lystig efter Musikkens Toner dandser henad Gulvet. Jeg kunde næppe staae paa mine Been, og Synet af de Bjerghøie Bølger, der reiste sig imod Skibet, som om de vilde opsluge os, og som slog over Dækket gjorde mig endmere svimmel. Snart var Skibet oppe paa Toppen af en Taarnhøi Bølge, for i næste Øieblik at ligge nede i Dybet, og som en Æggeskal laae vi og tumlede om i den oprørte Nordsøe. Matroserne halede i Tougene og mine to Reisekammerater Fruerbøl og Reinstrup, der ikke vare søsyge, om end de just ikke heller vare særdeles friske i deres Udseende, gave Sømændene en hjælpsom Haand ved deres Arbeide, og jeg troede at det muligvis kunde hjælpe lidt paa min Søsyge om jeg kom i Bevægelse, og derfor ogsaa vilde give disse Folk en Haand med til at hale i Tougene, men da Matrosernes: »Ohøi!« lød, blev det af mig besvaret med en Skyllende ud af Halsen, og Baadsmanden bandte mig langt op paa Bloksbjerg medens en Dæksmatros grinte over

hele Ansigtet, og skubbe mig bort, sigende at den slags Skyller vilde de dog helst være fri for. Jeg stillede mig i Læ af Skibet, men her gjorde den fra Kabyssen nedslaaende Kulrøg mig det utaalelig at staae, og Alting inden i mig kom derved i stærkere Revolution og Opkastningen havde nær taget Indvoldene med sig, og jeg maatte atter søge ud paa Skibets Luvarts Side, hvor Søen slog over os, men hvor Luften dog var frisk og mere velgjørende. Endelig bragte den venlige Skibskok os vor varme gode Kaffe, som opfriskede os, og gjorde en stor Forandring paa mit Befindende, og jeg følte mig herefter langt bedre.

Andre passagerer

I Kahytten gik det ikke bedre med adskillige af Passagererne. Der var en Major Mörch med Hustru, deres Tjenestepige, den før omtalte sorte Pige, og deres lille Moppehund, som havde en slags Sadelbeklædning over sig for at holde sig varm. Denne Major var Embedsmand paa St. Croix, og var nu paa Tilbagereisen efter et Besøg i deres Fædreland Danmark. Den sorte Pige stod Mitskibs ved Storbaaden, og kappedes med mig i Søsygens Qvaler, medens en ung Herre, bleg af Kulde og Upasselighed, stod lidt fra os og stirrede paa Skibets Bevægelser i den oprørte Sø. Denne unge Herre var en fra Kjøbenhavn til St. Thomas afgaaende Uhrmager Thorsen.

En gammel Kammeraad Bager gik trippende op og ned af Dækket, støttende sig til hvad han kom til, som det lod til i det bedste Humeur, uanfektet af den slemme Søsyge, medens hans Kone sad i en Lænestol forskrækkelig tykt indpakket i Schawler

og Kaabe, i Kahytsdøren, balancerende med en Kop Kaffe, som hun med Besværlighed førte til sine Læber, af Frygt for ved Skibets Slingren at faae Koppens Indhold over sine mange Schawler og sin graae uldne Kjole. Deres Datter stod ved Siden af hende, og saae ud over det oprørte Hav med en Kjendermine som om hun havde taget Styrmandsexamen, af og til talende og nikkende til sin Moder, med sit, i et stort Tæppe indpakkede Hoved. Den gamle Kaptain Petersen gik gemytlig vraltende op og ned af Halvdækket med sin korte Pibe i Munden, givende Agt paa Skibets Seil, og givende Ordre nu og da til Styrmandene.

Den før omtalte sorte Efternøler der kom sidst paa Skibet, havde faaet Plads nede i vort Lukaf. Hans Navn var Josva, og hørte hjemme paa St. Croix i Frederiksted. Han kom fra St. Croix som Fiskerdreng med en af Vestfarerne til Kjøbenhavn, og fik her Plads som Tjener. Nu var han bleven 18 Aar gammel, godt klædt, med Penge i Lommen, og havde et ret godt Udseende, og havde nu Lyst til at komme tilbage til sit Fødested og sin Familie. Han kunde sidde hele Timer om Aftenen og fortælle mig om sit Fødested hvilket morede mig særdeles at høre, og jeg kom godt til at lide denne Fyr. Der var ligeledes en lille Dreng paa 11 à 12 Aar, som laae i vort Lukaf. Han var en Søn af en Plantageeier More paa St. Croix (Frederiksted). Denne dreng, Edvin More, kom fra Sorø Skole, hvor han havde faaet en god Undervisning. Han var meget munter og opvakt, og havde megen Morskab af at være sammen med os Alle forude, ligesom vi og gjerne saae den lille muntre Knegt imellem os.

Udsigt over Charlotte Amalie på St. Thomas i begyndelsen af 1850'erne. Efter daguerreotypi af provisor Hans Hansen, 1819-1882, Riises Apotek. I mangel af samtidig illustration fra Frederiksted må dette foto tjene som tidstypisk havnesituation i De Vestindiske øer. Barkskibe og andre typer ses ankret i havnebassinet, hvorfra laste- og losseoperationerne blev foretaget.
(Foto H&S)

*View of Charlotte Amalie in St. Thomas at the beginning of the 1850's. After daguerrotype by head dispenser Hans Hansen, 1819-1882, Riises Pharmacy. For want of a contemporary illustration from Frederiksted, this photo may serve as a characteristic West Indies port condition of the period. Barks and other types of ships are moored in the port from where they were loaded and unloaded.
(Photo: DMM)*

Da vi havde været nogle Dage i Nord-søen, blev man mere fortrolig med Søen og dens Ulemper, og kunde baade spise og drikke, uden at løbe Risico for at faae det op igjen altfor hurtigt, om end endnu af og til man blev anfaldet af Ildebefindende; men at den var betydelig i Aftagende bevi-

stes ved at Alle, baade Foer og Agter, snart kom i et godt Humeur, og vi saae nu ofte Passagererne stikke deres Næser udenfor Kahytten, ja ofte tilbragte længere Tid ude paa Dækket for at nyde den friske Luft.

Den gamle Kok, og Kahyttens Hovmester, saa os gjerne give dem en lille Haands-

rækning, da de havde meget at bestille med Passagererne. Vi plukkede deres Fjerkræe, skrællede Kartoffler m.m. og Reinstrup opvadskede Porcelain og Glas, og til Gjengæld fik vi lidt Extra fra Kahytten af Frokost og Middag. Om Dagen kunde Styr-mændene engang imellem sætte os til et eller andet let Arbeide, saasom at klare Tougene og stikke Enderne op, gjøre et eller andet Redskab reint, eller flette Touge og lignende Tidsfordriv, men hver Morgen maatte vi være med at spule Dækket.

Den engelske kanal passeres

Efter sex Dages Forløb var vi for Indløbet af den engelske Kanal, og nu tog vi en strygende Fart med god Vind, ofte 10 à 12 Mile i Vagten. Snart saae vi Land paa begge Sider, Frankrig med Calais paa den ene, og England med Dower paa den anden Side, og efter som vi kom videre saae vi flere Byer og Steder, samt endeel Fyrtaarne. Efter fire Dages Seilads i Kanalen havde vi tilbagelagt denne, og løb nu ud i den spanske Søe.

Klimaet var nu allerede bleven meget mildere, trods den fremrykkede Aarstid, og jo længere vi kom fremad jo mildere blev det, indtil vi havde den fuldkomne Sommervarme, og da vi snart efter kom paa Høiderne med Madeira, var Varmen endog trykkende, og vi opholdt os nu kun nede i Lukafet om Natten.

Om Aftenen var Luften kjølig og behagelig, og vi, saavel som Passagererne tilbragte altid Aftenerne paa Dækket. Medens mine to Reisekammerater i Almindelighed pasiarede med Søfolkene, i disse klare maanelyse Aftener, sad jeg meget ofte alene paa Skanseklædningens Læside, og lod mine

Tanker have frit Spillerum, og lod min Fortid pasere Revue for mig, og tænkte paa den skjulte Fremtid.

Om natten

Den klare Himmel med de utallige Stjerner, som speilede sig i Havet, hvor Bølgerne af det her paa disse Høider meget salt-holdige Vand, udsendte Millioner af Phosforlignende Gnister i Skibets Kjølvand og langs dets Sider, og den klare Maane, som saa roligt skuede ned paa det gyngende Skib; alt dette, som kun Den kjender der har gjort saadan lignende Søreiser i det tropiske Climat, og som ligesom jeg, maa have været besjælet af de samme Følelser, veed ogsaa, at saadanne Aftener stemmer Mennesket til vemodige Betragtninger.

Ogsaa paa mig virkede disse herlige Aftentimer paa og bragte mig ofte som i en ganske anden Verden. Jeg imødesaae disse mine kjere Timer med ligefrem Længsel. De bragte mig i en for mig uforklarlig drømmende Tilstand; langt fra Skibet, og ud i en Verden som var mig selv ukjendt, og som min ikke just fattige Phantasie med Lethed bragte mig ind i.

Dagdrømme

Jeg forestillede mig min Fremtid smilende og lykkelig. De Kyster vi nu nærmede os, skulde jo nu være mit fremtidige Hjem. Jeg vilde ved et hæderligt Levned søge at finde Agtelse, og vinde mine Overordnedes og mine Ligemænds Velvilie og Tillid. Jeg haabede at de vilde blive mine Venner, og at jeg ved min egen gode Opførsel kunde skabe mig en lykkelig Fremtid. Jeg vilde leve maadeholdent, og fremfor meget andet,

føre et arbeidsomt Liv, og fast beslutte mig til som Hovedopgave for min Fremtids Existents at afholde mig fra den fordømte Rum, som man fortalte mig var Skyld til saamange Soldaters ødelæggelse. Hele min Tilværelse i Vestindien, som jeg frivillig havde valgt, vilde jeg strengt ansee som en Bod for mine Ungdoms Udskeielser og altid have denne mig selv frivillig paalagte Bod for Øie. Og skulde det være Gud Vilie, og han ansaae det mig tjenligere at ende mine Dage der i min Ungdom, da vilde jeg forlade denne Verden, da jeg var mig selv bevidst at mine Hensigter med min Fremtid havde været rene, og jeg vidste jo, at jeg i Danmark havde mine Kjere, som altid vilde ofre mig en Tanke og en Taare og have mig i deres Erindring.

Mine Tanker vendte sig nu til Hjemmet, til min elskede Søster Christiane, og mine to kjere Brødre. Kunde jeg blot i saadanne stille Aftentimer have sendt dem min broderlige Hilsen, og sige dem at jeg var rask, følte mig lykkelig i dette Øieblik med mine Tanker om disse Kjære, og at mine Tanker vare i Hjemmet hos dem, og paa den Maade var dem nær. Den samme Maane og de samme Stjerner som nu kastede deres venlige Lys ned over Skibet, havde de jo ogsaa skuet for nogle faa Timer siden i deres Hjem, og de smilede jo ogsaa nu til mig, som de før paa Aftenen havde smilet til dem, og med dem kunde da deres Hilsen sendes til mig naar jeg vilde tage Phantasien lidt til hjælp. De skulde da være Forbindelsesledet imellem mit Hjem og mine Kjere der, og mig, og jeg sendte da altid, disse mine lønlige Tanker med en Bøn til min Gud, om Beskjærmelse for disse Kjære og have os Alle i sin Varetægt.

Lad kun den nymodens Fritænker verden tale om gammeldags Uvidenhed, og at det er Eenfoldighed og Dumhed at tro paa hvad Præst og Skolemand siger, og at vi kun skal tro paa hvad vi kan tage og føle paa, med vore Hænder. At fremkomme med en Afhandling herom i min Bog føler jeg mig med mine kun almindelige Kundskaber ikke istand til. Kun maae jeg her bestemt fremføre som min ufravigelige Mening, at Alle uden Undtagelse maae med en vis særegen Følelse mindes Barne-tiden og ved den Skolelærdom man i denne Barne-tid saa trofast hængte ved, da man med et kjærligt uskyldigt Barnesind om Morgenen læste sin Morgenbøn, og naar Aftenen kom, lagde sig i sin Seng, lykkelig, og ukjendt med Livets Kamp, læsende den Aftenbøn som Moderen havde gjort sig Fliid for at indprente Barnet.

Føler du ikke kjere Læser, som oftest lidt af Barnet endnu inden i Dig? Føler Du ikke naar en overvættes Glæde vederfares Dig, eller Ulykker er draget Dig forbi, en uimodstaaelig Trang til at løfte dit Aasyn til din Gud, lig Barnet, og sige: »Hav Tak min Gud og Skaber for din store Naade!«. Føler Du ikke, naar Ulykker rammer Dig, eller en stor Sorg nedtynger dit Sind, Trang lig Barnet til at hæve din Stemme til din Gud og sige: »Min Gud og Frelser, staae mig bi i denne min Sorg og Ulykke! og see i Naade til mig syndige Meneske.« Jo Læser, Du gjør det. Et ikke aldeles forstokket Meneske har altid Gud i sit Hjerte. Guden kan fremstilles i hvad Form man vil, under alle forskjellige Religionsformer og Sekter; men vi troer dog Alle paa en Gud; paa et Væsen, der er om, og i os.

Det militære arbejdsmiljø på De Danske Øer havde også deres lyse sider. Her ses underofficererne i Frederikforts messe. Billedet er lidt senere end Tuxens tid på øerne.
(Foto H&S, Emilie Langkiær, St. Croix, 1904)

The military working environment on the Danish West Indian islands also had its good points. Here are the non-commissioned officers in Frederikfort messroom. The photo is taken slightly later than Tuxen's service in the islands. (Photo: DMM, Emilie Langkiær, St. Croix, 1904)

Og nu til vor Fortælling igjen.

Disse Aftener paa Havet vare de lykkeligste jeg troer i mit hele Liv har tilbragt. Jo ældre jeg er bleven, desmere Hang har jeg faaet til Eensomhed og frit Spillerum for mine Tanker, og den Dag i Dag, er jeg altid bedst tilpas, naar jeg sidder alene med mine Bøger og Papirer og Skriverie. Man kunde godt sætte mig ud paa en øde Øe eller Klippe, og jeg vilde aligevel aldrig føle mig ene, naar blot jeg er forsynet med disse Sager.

Daglige skibrutiner

For at faae de lange Dage til at gaae her paa Skibet, tog jeg snart Haand i Alt, og selv en Synaal lærte jeg her at bruge ved Selvøvelse. Jeg reparerede mit og mine to Kameraters Klædningstykker, naar saadant gjordes fornødent, og snart kom ogsaa Skibsmandskabet med Lignende, hvorfor man gav mig extra Kaffe, hvergang Kjedlen kom ned i Lukafet. Vi levede godt paa hele Reisen, og Tiden gik gemytligt for os. Min

Reisekammerat Fruerbøl kunde i Timevis sidde og fortælle historier, som han havde en vis Routine i, og som morede os Alle meget. Han var inde i mange Ting, og kunde tale med næsten om Alt. Den anden af mine Reisekammerater, Reinstrup, interesserede sig ikke synderlig for Sligt, men opholdt sig meest agterude hos Hovmesteren, en lille tyk sort ældre Mand fra St. Croix, som gjerne vilde pleie sin egen Magelighed, og derfor gjerne saae Reinstrup hos sig, som Hjælper, og af ham fik Reinstrup stadig væk en lille Hjertestyrking, hvilket han holdt af over al Maade. Vi kunne faae en Snaps af Rom daglig hver, om vi vilde gaae hen i Kahytten efter den, og da den hørte med til Forpleiningen, havde vi jo Krav paa den, men Fruerbøl og jeg modtog den aldrig, og naar jeg undtager den første Dag, da vi kom Ombord, at vi drak af den medtagne Velkomstdrik med Søfolkene, var der vist næppe nogen af os To, der drak Andet end Øl paa hele Reisen.

Alle Søfolkene var særdeles venlig og hjælpsomme imod os, og vi kom godt ud af det med hinanden. Om Aftenen fik de altid Drengen til at pumpe Vand i det store Spulekar, da man vidste at jeg tidlig hver Morgen gik op i det, da jeg fandt dette Morgenbad saa frisk og behageligt. Saa-danne lignende smaae Opmærksomheder ydede de os gjerne. Efter det omtalte Bad tænkte jeg da en af de fra Kjøbenhavn medtagne Cigarer, og sad oppe paa Bakken og holdt den Mand der havde Udkik der, med mit Selskab ved Samtale til det blev lys Dag, og vor Kaffe blev os givet, hvorefter vi gik til Arbeide med at spule Dæk.

Her i Varmen sae vi stadig Haier om Ski-

bet, samt en mængde Flyvefisk, som i store Stimer fløi et lille Stykke noget ovenfor Vandet, men faldt ned igjen saasnart deres Flyvefinner bleve tørre. Nogle af disse Fisk kunde dog undertiden komme saa høit over Vandfladen, at de kunde sætte over Skandsklædningen og falde ned paa Dækket.

Efter at Dækket var spulet reent og tørt igjen, havde vi gjerne alle Passagererne herude, og den gamle belevne Kammeraad Bager slog ofte en lille Pasiar af med os, naar han spadserede frem og tilbage paa Dækket. Styrmand Meyer var ligeledes ofte meget morsom og talte ofte med os i Spøg. Vi var aldeles uden nogen Commando her Ombord, thi vi opførte os vel og Kaptainen sagde os at han var tilfreds, hvis han altid kunde faae saa ordentlige Soldater at reise med som os, hvilket dog nok ikke var almindeligt.

Nu gik Reisen uden nogen Mærkelighed i tre Uger, men Varmen var nu meget stærk og Alting paa Dækket var brændende hedt om Dagen af den tropiske Sol. Vi saae i denne Tid ei andet end Himmel og Hav, og kun meget sjelden en Seiler, som naar den kom paa nær Afstand blev praiet af os, og confereret med om Høidegrader og Bredder og hvorfra den kom og gik.

Ankomst

Endelig den 21. November, tidlig om Morgen den viste Manden der havde Udkik os de første vestindiske Øer, nemlig Antiqua og nogle Timer efter Moneraz. Høiere op paa Dagen paserede vi Saba og saa fremdeles hele Dagen de deromkring liggende Øer, som vi seilede saa nær ind paa, at vi kunde skjælne Husene og Sukkermøllerne. Den

næste Dags Aften havde vi St. Thomas i Sigte, og jeg havde næppe Tid den nat til at sove af lutter Nysgjerrighed.

Den 23. November om morgenen laae vi udfor mit forjættede Land St. Croix. Lodsflaget kom op, og vi styrede mod Havnen i Christiansted, hvor Lodsens førte os ind, og kastede Anker.

Befragtnings Contract

Afsluttet mellem Den vestindiske Reclutering og Handelshuset P. P. Hansen hersteds som Rheder af Skibet "Flora".

§ 1

Jeg P.P.Hansen forpligter mig til i Skibet Flora, paa dets forestaaende Reise til St. Croix at modtage som Passagerer dertil 3 Mand vestindiske Soldater, som afleveres paa Christiansted med deres Reisegods og Koieklæder, hvilke sidste leveres af Recluteringen.

§ 2

I Passage og Kostpenge for hele Reisen uden hensyn til dens Varighed bliver at erlægge \$ 30 pr. Mand, som betales ved Ankomsten til St. Croix af Gouvernementet for de danske vestindiske besiddelser, naar nærværende Contracts Bestemmelser ere opfyldte, og der fra Mandskabets Side ikke maatte blive fremført nogen Klager, som befindes grundet.

Bilag:

Befragtningskontrakt
Bemærkninger til befragtningskontrakt
Mundering ved udsendelse
Visitationsliste
Fremsendelse af dokumenter

§ 3

For den nævnte Betaling forpligter Rhederiet sig til at indrømme Mandskabet forsvarelig Liggeplads i Skibets Mellemdæk (hvorved forstaaes saameget Rum som Koiemadratsen indtager), hvilken Plads ikke maa forandres eller formindskes under Reisen, samt at forsyne dem paa hele Reisen med tilstrækkeligt ferskt Vand og upaaklagelig Kost overensstemmende med den ved Raadstueplacat af 9. Novbr. 1827 bekjendtgjorte Kongelig approberede Spisetaxt for Mandskabet paa Coffardiskibe. Til Bepisingen leverer Rhederiet det fornødne antal Bakker efter det for Mandskabet paa Orlogsskibe bestemte Forhold, ligesom Rhederiet ogsaa forsyner Mandskabet med de nødvendige Drikkekar.

§ 4

Skibets Afgangsdag maa 5 Dage forud anmeldes for Den vestindiske Reclutering, hvorefter denne faa at drage Omsorg for at Mandskabet holdes parat og bliver sendt ombord til den Tid Skibet skal afseile.

§ 5

Rhederiet forpligter sig uden nogen særlig Godtgjørelse paa Tilbagereisen at hjemføre Vaarene af de Mandskabet medgivne Koieklæder, at behandle disse som andet Gods eller Ladning og ved Hjemkomsten at aflevere dem til Den vestindiske Rekruttering.

§ 6

Rekrutteringen forbeholder sig Ret til at lade Skibet besigtige, saavel som den for Mandskabet bestemte Koieplads, samt den for dem indtagne Proviand, for at forvisse sig om, at alt er contractmæssigt og forsvarligt.

Kjøbenhavn, d. 8de October 1858

Scholler P.P. Hansen

Bemærkninger til befragtningskontrakt

Ad Nr 794 af 1858

Om Udsendelsen af 3 Mand Rekrutter til den vestindiske Hærstyrke, og Contracten, som er afsluttet herom med Skibet Floras Rederi.

Fra de aarlige Udsendelser af større antal Rekrutter til den vestindiske Hærstyrke, i henhold til Requisitioner fra Gouvtet, bliver jævnlig enkelte Rekrutter – i Almindelighed ved sygdom - efterladte, naar Hovedtransporten finder sted, og maae da udsendes ved en senere Leilighed. Rekrutteringen har derfor fra gammel Tid Paalæg om ikke at vise hjemkomne udtjente vestindiske Soldater tilbage, naar de melde sig for at recapitulere, selv om dette skeer paa den tid, da ellers ingen Hvervning finder Sted. Betingelserne ere, at de Vedkommende af

Autoriteterne i Vestindien ved Afgangen er anbefalede til at antages paany, og at de forøvrigt paa den Tid, de melde sig herhjemme, findes tjenstdygtige.

Contracten er affattet fuldkommen i Overensstemmelse med de i de senere Aar afsluttede Contracter om Udsendelse af Rekrutter, hvilke stadigt ere approberede af Colonialdirecteuren.

9/10 58 R.

Jeg antager, at Deres Excellence i Betragtning af det ovenanførte vil billige, at jeg meddeler Chefen for den vestindiske Rekruttering Approbation paa om meldte Contract.

D. 11 Octbr 1858

Ærbødigst
(*sign.*)

Munderingsliste

Over 3 Mand som udsendes til Vestindien
d. 17. October 1858 i Skibet Flora, Capitain
Petersen

Klædestrøie
Klædesbuxer
Felthue
Reisepose
Ulden Skjorte
Linnede do.
Strømper
Støvler
Sko
Tørklæder
Vest
Frakke
Trøie
Buxer
Kaskjet
Sæt Requisite
Uhr

Visitationsliste

over 3 Mand som udsendes til Vestindien
17. October 1858 i Skibet Flora Capitain
Petersen

Nr	Navn	Fødested
85	Wilhelm Bartholin Tuxen	Kjøbenhavn
1	Peter Sørensen	Reinstrup
2	Jens Christian Nielsen	Fruebøl Vesikler paa Conjunct. Pal- paa begge Øine
pl.		

Ovenstaaende 3 Mand var Dags Dato af
mig visiterede.

Og befundne friske og sunde, hvilket her-
ved attesteres.

Kjøbenhavn d. 15 October 1858

(*sign.*)
Overlaege

Fremsendelse af dokumenter

Til
Den vestindiske Recruitering
Kjøbenhavn d. 17de October 1858

Vedlagt gjør jeg mig den ære at tilstille
Ministeriet Documenter for 3 Recruiter,
der

Udsendes til Vestindien den 17de October
i Skibet Flora, Capitain Petersen, nemlig:
2 Exemplarer af Stamlisten
2 do " Visiteringslisten over
Recruiternes Tøi
2 do " Doctorvisitationslisterne
1 do " Befragtningscontracten,
det ene Exemplar tilstillet Ministeriet d. 8^{de}
ds.

Med samme Transport udsendes 4 Par
sko for de 2 Mand; de resterende 2 Par for
den 3die Mand var under 29. januar d.A.
udsendte for Recruit Schneider, der hjem-
kom og cassettes. Endvidere medsendes
en Kasse med opgjorte Skyldbøger til d.
17de ds. samt Mandskabets Skudsmaals-
bøger og Attester.

Scholler
Recruiteringschef

..... d. 19. Octob. 1858

Til
Coloniernes Centralbestyrelse
18/10 Nr. 819 8.9.1858

Vilhelm Bartholin Tuxen was born in Copenhagen in 1836 and he trained to be a lithographer there. Various circumstances resulted in him enlisting in the Danish Military Force in the West Indies in 1857 in “the hope that I could begin a completely new life.”

His stay in the West Indies was probably only meant to be a short one, but he reenlisted in the West Indies Military Force several times, and in between he also had other jobs where his training as a lithographer was useful to the island’s authorities, among others. In the end his stay lasted approximately 40 years, until at the age of 61 he returned to Copenhagen with his family in 1897. He had married on the island and had got a son in 1888.

However, it is the outward journey with the bark FLORA in the Autumn of 1858 which is the subject of this article. His memoirs about the passage from Denmark to the West Indies have been kept in the family, and the part that describes life at sea is published here in the yearbook.

Vilhelm B. Tuxen describes in detail the daily rou-

tines and the interaction between the crew and the passengers they had on board. The narrative begins in Copenhagen, where the commanding sergeant hands over command of the three men being shipped out to the West Indies to Captain Petersen, the captain of the FLORA. After departure the soldiers are put to work assisting the sailors with deck work, as this apparently helps overcome the discomforts of seasickness that often arise in the rough waters of the North Sea.

There were several other passengers on board the merchant ship. The most distinguished of them were accommodated in the cabins, while some servants, who were the descendants of slaves, were given a place in the forecabin.

The passage began on 17th October and they arrived at St. Croix on 23rd November 1858, where they took a pilot on board off Christiansted.

The narrative is thought to be written around 1880.